

Datum
2022-02-17

Ärendnr
2021-13470

Ert datum
2021-11-22

Er referens
Ju2021/03838

Enheten för försörjningsberedskap (KC-FÖ)
Omar Harrami
010-240 5359
omar.harrami@msb.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2021:87 Granskning av utländska direktinvesteringar

Indelning

MSB delar regeringens analys av riskerna med strategiska uppköp och investeringar i bolag som bedriver verksamhet inom kritisk infrastruktur, känsliga teknologier och andra skyddsvärda områden som beskrivs i kommittédirektivet¹. MSB instämmer också i bedömningen att det finns starka skäl för att införa ett nationellt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden i syfte att skydda säkerhetsintressen eller allmän ordning.

Sammanfattning av MSB:s övergripande synpunkter

MSB välkomnar utredningens konkreta förslag på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas. MSB delar också utredningens bedömning att det granskningssystem som föreslås kommer att bidra till att stärka skyddet för skyddsvärda verksamheter i Sverige.

Flera utredningar som syftar till att stärka samhällets funktionalitet, försörjning eller övriga delar av den civila beredskapen pågår eller har genomförts de senaste åren². MSB vill understryka vikten av att regelverk och system som kan följa av dessa utredningar utformas utifrån en tydlig och gemensam systemsyn. En sammanhållen systemsyn bedöms öka förståelsen för regelverken och kopplingen mellan dem, samt möjliggör en effektiv styrning. Risker finns annars att det byggs upp flera parallella strukturer och processer som inte hänger ihop.

¹ Kommittédirektiv 2019:50 - <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2019/08/dir.-201950/>

² SOU 2019:51 - Näringslivets roll inom totalförsvaret - <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/12/sou-201951/>

SOU 2021:19 - En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården - <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/03/sou-202119/>

SOU 2021:25 - Struktur för ökad motståndskraft - <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/04/sou-202125/>

Kommittédirektiv 2021:65 - Nationell samordning av försörjningsberedskapen - <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2021/09/dir.-202165/>

Datum
2022-02-17

Ärendenr
2021-13470

MSB anser att regelverk och system som kommer följa av CER-direktivet³, nya NIS-direktivet⁴ samt utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen bör utformas så att de hänger ihop med granskningssystemet för utländska direktinvesteringar. Regelverken bör också vara ömsesidigt förstärkande. Detta skulle underlätta för de företag som bedriver samhällsviktiga verksamheter och som kommer att omfattas av fler lagstiftningar. Det skulle också underlätta arbetet för de myndigheter som berörs.

Vidare anser MSB att tillkommande samordningsuppdrag, -uppgifter och -funktioner bör hållas ihop för att undvika duplicering och för att hålla samman kunskapen kring samhällsviktig verksamhet. Direktinvesteringsutredningens förslag förutsätter att MSB har en central och samordnande roll för arbetet med samhällsviktig verksamhet. För att MSB ska kunna fullgöra sina uppgifter inom granskningssystemet, och för att hålla ihop centrala uppdrag gällande samhällsviktig verksamhet, bör även tillkommande samordnande uppdrag och uppgifter tilldelas MSB.

MSB bedömer att myndigheten kommer behöva samverka med flertalet expertmyndigheter för att kunna genomföra sina uppgifter inom granskningssystemet. Därför behöver MSB förses med ett uttryckligt mandat för inhämta och dela relevant information med andra expertmyndigheter.

Tidsförhållanden

MSB anser att det är angeläget att det föreslagna granskningssystemet snabbt kommer på plats och står därför bakom utredningens förslag till datum för ikraftträdande och tillämpning av regelverket.

Samtidigt bedömer MSB att det kommer ta 15-18 månader att ta fram myndighetsföreskrifter för vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av lagstiftningen. Det bedöms bli ett omfattande arbetet då det handlar om ett helt nytt regelverk och eftersom föreskrifterna behöver tas fram i samråd med de myndigheter som är särskilt angivna i författningsförslaget. Föreskrifterna kommer dessutom behöva utarbetas i samverkan med ett stort antal expertmyndigheter, då samhällsviktig verksamhet bedrivs inom alla samhällssektorer⁵. Därför är det rimligt att anta att föreskrifterna kan träda ikraft först 1 januari 2024. Det kan eventuellt vara möjligt att korta tiden något om berörda myndigheter avsätter betydande resurser för arbetet.

Möjligheterna att påbörja granskningen av förvärv inom övriga skyddsvärda områden enligt utrednings förslag (1 februari 2023) skulle däremot inte påverkas av dessa omständigheter.

³ Förslag CER-direktiv - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A829%3AFIN>

⁴ NIS- direktiv - <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/informationssakerhet-cybersakerhet-och-sakra-kommunikationer/nis-direktivet/>

MSB:s synpunkter strukturerade enligt rubrikerna i innehållsförteckningen

Verksamheter som omfattas av granskningsystemet (kapitel 10)

10.2 Samhällsviktig verksamhet

Utredningen föreslår att MSB ska få bemyndigande att ta fram myndighetsföreskrifter som reglerar vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av lagen. Det finns ingen annan myndighet som vi bedömer skulle kunna ta en sådan samordnande roll kring samhällsviktig verksamhet i nuläget. Utifrån de uppdrag och uppgifter myndigheten redan har anser MSB därför att det är lämpligt att myndigheten får ett sådant bemyndigande.

Samhällsviktiga verksamheter bedrivs av företag och myndigheter inom vitt skilda områden. För att föreskrifterna ska bli relevanta för berörda företag, behöver dessa utformas i nära samarbete med expertmyndigheter som har sakkunskap om samhällsviktig verksamhet inom olika branscher och sektorer.

10.5 Åtkomst till känslig information och uppgifter

Utredningen anför att det inte är möjligt att föreslå bestämmelser som är tillräckligt tydliga, klara och förutsebara och som med tillräcklig säkerhet kan avgränsa tillämpningsområdet när det gäller verksamheter som hanterar känslig information som härrör från andra verksamheter som omfattas av förslagen. MSB instämmer i utredningens slutsats att när ett svenskt granskningsystem är på plats och de osäkerheter som nu finns kring tillämpningsområdet har klarlagts beträffande de primära verksamheterna finns det anledning att återkomma till frågan, inklusive lämpligheten av att i författning reglera de aktuella aktörernas skyldighet att klassa sin information.

10.6 Mediernas frihet och mångfald

Utredningen föreslår att medieföretag inte ska omfattas av granskningsystemet, med hänsyn till skälen för det starka grundlagsskyddet på området. Utredningen lämnar samtidigt ett beredningsunderlag för hur granskningsystemets tillämpningsområde skulle kunna avgränsas när det gäller medier för att ge regeringen och riksdag handlingsutrymme.

MSB konstaterar att förändringar i ny teknik, marknad och i mediekonsumtion kan försvåra avgränsningen mellan producenter och distributörer av media och nyhetsförmedlare (sociala media). Mediernas frihet och mångfald kan också komma att påverkas av dessa förändringar. MSB är beroende av en kontrollerad marknad för mediedistribution eftersom mediedistributörerna är en viktig del av MSB:s uppdrag inom befolkningsskydd. MSB anser därför att mediaföretag bör omfattas av regelverket.

Förfarandet (kapitel 12)

12.4.3 Upplysningar och synpunkter

Utredningen föreslår att granskningsmyndigheten ska samråda med MSB i enskilda granskningsärenden bl.a. med motiveringen att ”MSB är den myndighet som har kunskap om bland annat kritisk infrastruktur och om vilka verksamheter som är samhällsviktiga”. MSB vill poängtera att myndigheten förvisso har god generell kunskap om samhällsviktig

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Datum
2022-02-17

Ärendenr
2021-13470

verksamhet, men har bara omfattande och djup kunskap om företag inom några enstaka områden där myndigheten har särskilt ansvar. MSB kommer därför att behöva samverka med expertmyndigheter, t.ex. sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser, i samband med enskilda granskningar för att kunna förse granskningsmyndigheten med relevant information.

För att arbetet ska bli mer effektivt över tid måste MSB och andra myndigheter successivt öka sina kunskaper om näringslivet. Därför kommer MSB behöva bygga upp sin kunskap om näringslivet och företag som är viktiga för samhällets funktionalitet och försörjning av kritiska varor och tjänster. Lämpligtvis bör det ske i samverkan med expertmyndigheter. Sådan kunskap kan dels användas i det aktuella granskningsarbetet men kommer också behövas för andra processer i arbetet med civil beredskapsplanering.

För att MSB ska kunna inhämta information från expertmyndigheter behöver MSB förse med ett uttryckligt mandat för detta. Det kan också vara nödvändigt att införa sekretessbrytande bestämmelser för att andra myndigheter ska kunna dela med sig av informationen.

Konsekvenserna av förslagen (kapitel 17)

17.5.3 Kostnader för förvaltningsmyndigheter och domstolarna

MSB instämmer i utredningens beskrivning av vilka nya uppgifter som myndigheten kan få till följd av förslagen. MSB välkomnar utredningens förslag till ökat förvaltningsanslag för myndigheten. Det föreslagna engångsbeloppet på 2 miljonerna bedöms täcka delar av kostnaderna för anskaffning av IT-utrustning och arbetet med föreskrifterna. MSB uppskattar att de löpande merkostnaderna kommer uppgå till minst 8 miljoner per år – ca 7 miljoner för personal och ca 1 miljon för IT-utrustning (återanskaffning, drift och underhåll). Därtill kan det tillkomma ytterligare kostnader beroende på hur gransknings-systemet slutligen utformas. Omfattande samverkan mellan berörda myndigheter, höga skydds krav på den information som kommer hanteras eller en stor mängd gransknings-ärenden kan innebära behov av nya eller utökade tekniska lösningar eller behov av mer personal.

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka beslutat. Omar Harrami har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Annika Elmgart, rättschef Anna Asp och enhetschefen Fredric Stany deltagit.

Charlotte Petri Gornitzka

Omar Harrami

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984